

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Основна информация:

Име на курса: **Антропология на миграциите**

Лектор: доц. д-р Петко Христов, ИЕФЕМ - БАН

Телефон: +359 897307591

Имейл: petko.hristov@iefem.bas.bg, hristov_p@yahoo.mail

Лектор: доц. д-р Мила Маева, ИЕФЕМ - БАН

Телефон: +359 878 923083

Имейл: mila.maeva@iefem.bas.bg, mila_maeva@yahoo.co.uk

Лектор: гл. ас. д-р Ивайло Марков

Телефон: +359 886 692982

Имейл: ivaylo.markov@iefem.bas.bg, ivo.d.mark@gmail.com

Хорариум: 30 учебни часа

Анотация (до 150 думи):

Курсът обобщава теориите за миграционните движения в интердисциплинарен план. Той запознава обучаващите се с терминологията и методологията на проучване на мобилността на населението и миграционните движения в исторически и съвременен аспект. Проследени са трудовите миграции от предмодерната епоха, в рамките на Османската и Австроунгарската империи, когато се изгражда т. нар. „култура на гурбета“ и цели региони са обхванати от сезонна трудова мобилност, преимуществено на мъжкото население, както и женските трудови миграции в десетилетията на ранната модернизация. Акцент са и съвременните икономически и политически трансгранични миграции на балканското население. Ще бъдат представени причините за новите международни миграции, география на миграционните потоци, връзката между миграцията и процеса на социокултурна трансформация, новите видове на мобилност, като движенията с цел образование, брак, пенсиониране или в търсене на нови социални перспективи.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Курсът ще представи също държавната и общеевропейската политиката спрямо мигрантите, движението на бежански потоци и тяхната интеграция в приемащото общество, както и отражението им върху стабилността и националната сигурност на отделните страни. Важен акцент е анализът на перспективите на миграционните изследвания с цел постигане на практически резултати от курса и подготовка на специалисти за изследване на миграциите.

Тематично съдържание на курса (кратко описание по теми или модули):

1. Общ преглед на историята на изследванията на миграционните движения в социалните науки (интердисциплинарно въведение) – Петко Христов (2 ч.);
2. Ключови термини в миграционните изследвания. Класификации на миграциите 1: социална и трудова мобилност; вътрешна и външна миграция; насилствена миграция; миграционна политика, размяна на население, бежански въпрос; историческа диаспора; положението in-between в социален план – Петко Христов (2 ч.);
3. Ключови термини в миграционните изследвания 2: миграционни движения, развитие и социална промяна; трансгранични миграции; транснационализъм, трансетатизъм, диаспора; социални мрежи, социални и културни отношения; глобализация, социална адаптация, интеграция – Ивайло Марков (2 ч.);
4. Методология на миграционните проучвания (интердисциплинарен подход). Качествени и количествени методи на изследване. Виртуална етнология – Мила Маева (2 ч.);
5. Основни миграционни теории и модели в социалните науки. Етнология/антропология на миграциите – Ивайло Марков (2 ч.);
6. Миграционни изследвания в България и на Балканите – Мила Маева (2 ч.);
7. Миграция и мобилност на Балканите. Трасхуманност и аграрни мобилни общности. Изграждане на „култура на гурбета“ в рамките на Османската и Австроунгарската империя – Петко Христов (2 ч.);
8. Трансгранични миграции на Балканите – традиционни образци и ранна модернизация – Петко Христов (2 ч.);
9. Съвременни миграционни процеси на Балканите – вътрешни и трансгранични миграции. Изграждане на балканските диаспори – Ивайло Марков (2 ч.);

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

10. Миграционни политики в съвременността. Миграционната политика на българската държава. Миграционни политики в ЕС. Миграционните политики на САЩ, Канада и Австралия – Мила Маева (2 ч.);
11. Принудителни миграции. Държавни политики, теория и практика на хуманитарните операции. Бежанци и вътрешно разселени лица. Проблеми и социална интеграция – Мила Маева (2 ч.);
12. Социални промени и културни трансформации в процеса на интеграция и адаптация в приемащите общества. Динамика на идентичностите в условията на трансгранична мобилност – Мила Маева (2 ч.);
13. Транснационални и смесени семейства. Супер-разнообразие и хибридни култури – Ивайло Марков (2 ч.);
14. Миграция и развитие. Социални, икономически и културни ефекти от миграционните процеси в страните на произход. Парични и социални трансфери. Култура на миграцията. „Национализъм от разстояние” – Ивайло Марков (2 ч.);
15. Миграциите и изследванията им – очаквания, перспективи и нови хоризонти – Петко Христов (2 ч.)

Форми на обучение и оценяване:

Присъствено и онлайн, на български и английски език

Курсът завършва с курсова работи и (опционално) публикация

Компетентности, придобити в резултат на обучението (3-5 точки):

- Теоретична компетентност в областта на миграционните изследвания
- Методологическа и изследователска компетентност за работа с различни мигрантски групи
- Компетентност за работа в интердисциплинарна среда

Литература:

- Антова, С. 2007:** *„Тук живеем, тукашен хляб ядем”. Етнокултурна идентичност на българите в Словакия.* София: Парадигма.
- Борисова, М., Л. Гергова, Я. Гергова, Й. Еролова, Т. Матанова. (съст. и ред.). 2017:** *Българи в чужбина, чужденци в България – институции, организации, общостен живот.* София: ИЕФЕМ.
- Ганева-Райчева, В.** Българите в Унгария - проблеми на културната идентичност. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 2004.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

- Димитров, Н. 2015:** *Трудова мобилност на каракачаните в България.* София: Гутенберг.
- Дичев, И. 2009:** *Граждани отвъд местата. Нови мобилности, нови граници, нови форми на обитаване.* София: Просвета.
- Еролова, Е. и М. Славкова 2013:** *Етничност, религия и миграции на циганите в България.* София: Парадигма.
- Карамихова, М. (съст.) 2003:** *Да живееш там, да се сънуваш тук. Емиграционни процеси в началото на XXI век.* София: МЦПМКВ.
- Карамихова, М. 2004:** *Американски мечти. Пътеводител сред първа генерация емигранти.* София: Кротал.
- Карамихова, М. (съст.) 2006:** *Градиво за етнология на миграциите.* София: БАН.
- Кръстева, А. (съст.) 2004:** *От етничност към миграция.* София: Нов български университет.
- Кръстева, А. (съст.) 2005:** *Имиграцията в България.* София: МЦПМКВ.
- Кръстева, А. (съст.) 2006:** *Фигурите на бежанеца.* София: Нов български университет.
- Кръстева, А. (съст.) 2012:** *Български и балкански миграции и мобилности, тематична книжка на сп. Социологически проблеми, кн. 1/2, 2012.*
- Кръстева, А. 2014:** *От миграция към мобилност. Политики и пътища.* София: НБУ.
- Маева, М. 2006:** *Българските турци-преселници в Република Турция. Култура и идентичност.* София: МЦПМКВ.
- Маева, М. 2017:** *Българските емитранти в Англия – минало и съвременност.* София: Парадигма.
- Маева, М., С. Захова (съст.) 2013:** *Етнография на миграциите. Българите в Средиземноморието.* София: Парадигма.
- Марков, И. 2015:** *Миграции и социо-културна динамика: албанците от Република Македония.* София: Гутенберг.
- Матанова, Т. 2016:** *„С две родини, два езика, две култури...“ (Поколението от смесен брак – идентичност и етнокултурни характеристики).* София: Парадигма, 2016.
- Минева, М. и М. Якимова 2008:** *Култури в движение. Тематичен брой на сп. Критика и хуманизъм, кн. 1, 2008.*
- Пенчев, В. 2017.** *Българските общности в Средна Европа. Формиране, битуване, идентичности.* София: Парадигма.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

- Пимпирева, Ж. (съст.). 2012:** *Бесарабските българи в постсъветското пространство. Култура, политика, идентичност.* София: Логис.
- Хайдиняк, М. (съст.) 2011:** *Миграции, пол и межкултурни взаимодействия в България.* София: МЦПМКВ..
- Христов, П. (съст.) 2010:** *Балканската миграционна култура: Исторически и съвременни примери от България и Македония.* София: Парадигма.
- Христов, П. (съст.) 2013:** *сп. Българска етнология, кн. 2. Книжката е тематична, посветена на миграциите.*
- Христов, П. (съст.) 2016:** *сп. Българска етнология, кн. 4. Книжката е тематична, посветена на историческата българска диаспора в Бесарабия и Таврия.*
- Щерионов, Щ. 2006:** *Историческата демография на българските земи през Възраждането – проблеми и задачи,* София: Фабер.
- Щерионов, Щ.** Изследването на историческата демография на България – състояние и перспективи. *Население*, 1-2, 2013, 218-267.
- Юдина, Т. 2006:** *Социология миграции.* Москва.
- Appadurai, A. 1996.** *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization.* University of Minnesota Press.
- Baldassar, L., C. Vellekoop Baldock, R. Wilding. 2007:** *Families Caring Across Borders: Migration, Ageing and Transnational Caregiving.* Palgrave MacMillan.
- Breger, R. and R. Hill (eds.). 1998:** *Cross-Cultural Marriage: Identity and Choice.* Oxford: Berg.
- Brettell, C. 2003:** *Anthropology and Migration. Essays in Transnationalism, Ethnicity and Identity.* Walnut Creek: AltaMira Press, 2003.
- Brettell, C., J. Hollifield (eds.) 2000:** *Migration Theory: Talking across the Disciplines.* New York and London: Routledge.
- Brunnbauer, U., (ed.) 2009:** *Transnational Societies, Transterritorial Politics. Migrations in the (Post-) Yugoslav Region 19th – 20th Century.* Munchen: R. Oldenbourg Verlag
- Castle, St., H. de Haas and M. J. Miller 2013:** *The Age of Migration. International Population Movements in the Modern World.* 5th edition. Palgrave Macmillan.
- Cohen, R. 1997:** *Global Diasporas.* London: UCL Press.
- Dimitrova, T., T. Kahl (eds.). 2013:** *Migration from and towards Bulgaria 1989–2011.* 107-128. Berlin: Frank, Timme.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАИ

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

- Ġorgiev, D.; Hristov, P.** (Eds.) *Balkan Traditional and Modern Destinations and Forms of Mobility (Macedonian Case)*. Skopje, Macedonian Academy of Sciences and Arts, 2020
- Hajdinjak, M.** 2011. *Migrations, Gender and Intercultural Interactions in Bulgaria*. Sofia: ICMSIR.
- Hornstein-Tomic, C., R. Pichler, S. Scholl-Schneider** (eds.). 2018: *Remigration to Post-Socialist Europe: Hopes and Realities of Return*. Vienna: LIT Verlag.
- Hristov, P.** (ed.) 2012: *Migration and Identity: Historical, Cultural and Linguistic Dimensions of Mobility in the Balkans*. Sofia: Paradigma.
- Hristov, P., A. Kasabova, E. Troeva and D. Demski** (Eds.). 2015: *Contextualizing Changes: Migration, Shifting Borders and New Identities in Eastern Europe*. Sofia: Paradigma.
- Hristov, P., Markov, I., Periklieva and D. Pileva** (Eds.). *Coming to, and Staying in, the Poorest Country in the EU*. Cambridge Scholars Publishing, 2023.
- King, Russell** 2012: *Theories and Typologies of Migration: An Overview and a Primer*. Malmö: Malmö University, Willy Brandt Series of Working Papers in International Migration and Ethnic Relations 3/12.
- Krasteva, A., A. Kasabova and D. Karabinova**, (eds.) 2010: *Migration in and from Southeastern Europe*. Ravenna: Longo Editore .
- Malkki, L.H.** 1995: *Purity and Exile: Violence, Memory and National Cosmology among Hutu Refugees in Tanzania*. Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Massey, D. S. et al** 1998: *Worlds in Motion. Understanding International Migration at the End of the Millennium*. Oxford: Clarendon Press.
- Meissner, F. and S. Vertovec.** 2015: *Ethnic and Racial Studies, Vol. 38, issue 4, Thematic issue: Comparing super-diversity*.
- Parusheva, D. and L. Gergova** (eds.). *The Ritual Year 8. Migrations. The Yearbook of the SIEF Working Group on the Ritual Year*. Sofia: Paradigma.
- Roth, Kl., R. Hayden** (eds.) 2009: *Migration in, from, and to Southeastern Europe. Part 1: Historical and Cultural Aspects*, *Ethnologica Balkanica* 13.
- Roth, Kl., L. Bacas** (eds.) 2010: *Migration in, from and to Southeastern Europe. Part 2: Ways and Strategies of Migrating*, *Ethnologica Balkanica* 14.
- Sikimić, B., P. Hristov and B. Golubović** (eds.) 2011: *Labour Migrations in the Balkans*. “Studies on Language and Culture in Central and Eastern Europe” (SLCCEE), Band 17, München-Berlin: Verlag Otto Sagner,
- Vertovec, S.** 2009: *Transnationalism*. London and New York: Routledge.
- Vertovec, S.** 2014: *Super-diversity*. London: Routledge.

ЦЕНТЪР ЗА ОБУЧЕНИЕ – БАН

1000 София
ул. „Сердика“ № 4
<http://edu.bas.bg>

email: tdc-phd@cu.bas.bg
тел.: 02 987 31 67
02 979 52 60

Vukov, N., L. Gergova, T. Matanova, Y. Gergova (eds.). 2017: *Cultural Heritage in Migration*. Sofia: Paradigma.

Online resources

International Organization for Migration: <http://www.iom.int/>

Sussex Centre for Migration Research:

<http://www.sussex.ac.uk/migration/research/publications/workingpapers>

Допълнителна информация (по желание)